

Dataetisk Råds anbefalinger til den danske smittesporingsapp

Dataetisk Råd har medvirket til, at dataetik er indtænkt på afgørende punkter i forbindelse med regeringens overvejelser om forskellige funktionaliteter af en eller flere smittesporingsapps. Særligt har rådet bidraget til en mere klar afgrænsning af formål, anonymitet samt i sikringen af frivillighed og frihed for borgerne.

Rådet har noteret sig, at overvejelserne i første omgang har ført til en app, hvor data alene opbevares decentralt på borgerens egen mobiltelefon og ikke på en central server, og at myndighederne ikke har adgang til personhenførbare data om, hvem borgerne har været i kontakt med.

Formand Johan Busse udtaler:

Rådet er blandt andet fokuseret på, at der ved alle funktionaliteter sikres fuld anonymitet og frie, oplyste valg for brugerne samt på at forebygge misbrug. Jeg er meget tilfreds med, at myndighederne har inddraget Dataetisk Råd og været parat til at flytte sig. Den løsning, der præsenteres nu, vil et stort flertal af borgerne formentligt kunne have tillid til. Rådet har formuleret en række anbefalinger for at fastholde myndighederne på det dataetiske spor og for at sikre, at vi lærer af erfaringerne ved at anvende teknologi på denne måde, som mange med god grund er skeptiske over for.

Dataetisk Råds holdning til Covid-19 sporingsapp af 25. maj 2020

Dataetisk Råd har bl.a. til opgave at understøtte en ansvarlig og bæredygtig dataanvendelse i den offentlige sektor, herunder for at understøtte, at borgerne kan have tillid til den offentlige sektors håndtering af personoplysninger mv.

Rådet kan af egen drift tage emner op til drøftelse, der ligger inden for rådets kommissorium. Rådet har anmodet om at blive orienteret om og taget med på råd ved udviklingen af en tidsbegrænset app til kontaktsporing i forbindelse med indsatsen overfor COVID-19.

Rådet er på denne baggrund på møder med Sundheds- og Ældreministeriet, Digitaliseringsstyrelsen og Netcompany blevet orienteret om arbejdet med appen smitelstop, som skal hjælpe borgerne til smittesporing for at kunne sikre en kontrolleret genåbning af Danmark. Myndighederne har i denne forbindelse redegjort for muligheder og begrænsninger ved forskellige teknologier og løsningsmodeller.

Myndighederne har desuden oplyst, at appen vil overholde gældende regler om databeskyttelse, og at der udarbejdes en risikovurdering af appens påvirkning af brugernes privacyrettigheder. Rådet har således noteret sig, at appen indrettes sådan, at den i selve sit design respekterer brugernes rettigheder og privatliv.

Rådet har haft mulighed for at stille spørgsmål og fremkomme med bemærkninger vedrørende appens funktionalitet. Det er af Digitaliseringsstyrelsen oplyst, at appen opererer med anonymitet, idet personhenførbare data alene opbevares på brugerens egen telefon og at der alene indsamles aggregerede data på en central server. Eneste undtagelse hertil er data, der udveksles i forbindelse med myndighedernes verifikation og validering, som kun opbevares centralt i kort tid. Rådet forstår dette således, at det ikke er muligt for myndigheder at finde ud af, hvem den enkelte borger har været i kontakt med.

Rådet har blandt andet medvirket til, at dataetik er indtænkt på centrale punkter. Særligt har rådet bidraget til fire væsentlige punkter, nemlig en klar afgrænsning af formålet med brug af data, anonymitet, forkortelse af slettefrister for den indsamlede data samt i sikringen af frivillighed og frihed for borgeren ved brug af appen.

Dataetisk Råd bemærker, at de aktuelle oplysninger om appens funktionalitet tyder på, at der er taget hensyn til væsentlige dataetiske perspektiver, og at der arbejdes på en løsning, som et stort flertal af borgerne formentligt vil kunne have tillid til.

Rådet har herudover følgende anbefalinger:

1. Rådet anbefaler, at Folketinget fortsat involveres i beslutningen om appen, dens funktionalitet og implementering og gives fuld indsigt i appens løbende brug og afvikling.

2. Rådet anbefaler, at appen baseres på gennemsigtighed, og at der informeres klart, dækkende og let forståeligt til borgerne om appens formål, funktionalitet og forventede effektivitet og eventuelle begrænsninger ved ibrugtagning.
3. Rådet anbefaler, at der sikres reel frivillighed, blandt andet ved at tilslutning og/eller brug af appen ikke gøres til betingelse for opnåelse af ydelser, rettigheder eller frie valg i hverken privat eller offentligt regi, og at manglende brug af appen ikke gøres til genstand for offentlig fordømmelse eller lignende, samt at der informeres dækkende og loyalt om det frie valg.
4. Rådet anbefaler, at myndighederne – ved siden af gældende tilsynsordninger mv. – sikrer sig indseende med eksterne leverandørers behandling af data indsamlet via appen, herunder for at understøtte, at brugernes rettigheder og privatliv respekteres
5. Rådet finder, at myndigheders sporing og adfærdsregulering af befolkningen via apps generelt rejser principielle og etiske spørgsmål vedrørende grundlæggende samfundsmæssige værdier, borgernes grundlæggende rettigheder og retssikkerhed, som fordrer nærmere analyser, herunder af længerevarende og eventuelle utilsigtede effekter. Dataetisk Råd opfordrer derfor til, at de danske myndigheder evaluerer introduktionen og brugen af COVID-19 appen og inddrager forskning og internationale erfaringer i denne forbindelse.

Et medlem af Rådet har noteret sig, at appen efter det oplyste opererer med anonymitet og i selve sit design respekterer brugernes rettigheder og privatliv, og at de aktuelle oplysninger om appens funktionalitet tyder på, at der er taget hensyn til væsentlige dataetiske perspektiver, men medlemmet finder hensynet til borgernes anonymitet helt afgørende ud fra et dataetisk perspektiv og vil derfor udtrykkeligt anbefale, at appen også i senere versioner fuldt ud respekterer borgernes anonymitet, således at ingen bruger af appen på noget tidspunkt kan identificeres.

Dataetisk Råd har på Sundheds- og Ældreministeriet og Digitaliseringsstyrelsens invitation udpeget to medlemmer til det Advisory Board, som skal rådgive i det videre arbejde med COVID-19 appen. Rådet vil via boardet fortsat rådgive om dataetiske problemstillinger i forbindelse med appens udvikling og brug.